
Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

---

POTENCJAŁ GOSPODARCZY POWIATU SZTUMSKIEGO W OPINII LOKALNYCH LIDERÓW - RAPORT Z BADANIA JAKOŚCIOWEGO

**Opracowanie powstało w ramach projektu:
„Wyprzedzić zmianę – Partnerstwo lokalne
dla rozwoju gospodarczego powiatu sztumskiego”**

Aleksandra Majewska
Bartosz Chruścielski

Sopot, 2011 r.

SPIS TREŚCI

1. Informacje na temat badania	3
2. Najważniejsze wyniki	4
3. Ocena jakości życia w powiecie sztumskim	6
3.1. Słabe i mocne strony powiatu	7
3.2. Powiat sztumski w porównaniu z innymi powiatami województwa pomorskiego	8
3.3. Zauważane zmiany	9
4. Atrakcyjność inwestycyjna powiatu	11
4.1. Pomorska Specjalna Strefa Ekonomiczna – podstrefa sztumaska	13
4.2. Promocja gospodarcza powiatu, klimat dla rozwoju przedsiębiorstw	14
4.3. Przyszłość powiatu pod względem atrakcyjności inwestycyjnej	16
5. Aktywność podmiotów gospodarczych	17
5.1. Przedsiębiorstwa powiatu sztumskiego	17
5.2. Tendencje rozwojowe przedsiębiorstw	21
6. Współpraca samorządu, przedsiębiorców i organizacji pozarządowych	24
7. Rynek pracy powiatu sztumskiego	26
7.1. Problemy lokalnego rynku pracy	26
7.2. Zawody przyszłości i zawody zanikające	28
7.3. Dostosowanie oferty edukacyjnej do zapotrzebowania lokalnego rynku pracy	29
8. Potencjał turystyczny powiatu sztumskiego	30

1. Informacje na temat badania

Badanie jakościowe mające na celu zidentyfikowanie potencjału gospodarczego, turystycznego i społecznego powiatu sztumskiego odbyło się w dniach 10 – 26 stycznia 2011 roku. W ramach tego modułu badawczego przeprowadzonych zostało 20 indywidualnych wywiadów pogłębionych (IDI) z lokalnymi liderami opinii w powiecie.

IDI są to wywiady z jedną osobą przeprowadzane w swobodnej atmosferze. Zastosowanie wielorakich technik badawczych pozwala na zebranie szczyrych i dogłębnych opinii (często nieświadomych), których w potocznej rozmowie nie udałooby się wydobyć.

W skład próby badawczej weszli:

- przedstawiciele samorządu terytorialnego: 3 IDI z przedstawicielami władz powiatowych oraz 6 IDI z przedstawicielami władz miejskich i gminnych,
- przedstawiciele przedsiębiorstw mających swoje siedziby na terenie powiatu: 6 IDI,
- przedstawiciele publicznych służb zatrudnienia: 2 IDI,
- przedstawiciele organizacji pozarządowych mających siedziby na terenie powiatu sztumskiego: 3 IDI.

Często zdarzało się, że jedna osoba reprezentowała więcej niż jedną organizację.

Kursywą w niniejszym raporcie oznaczono dosłowne wypowiedzi respondentów.

2. Najważniejsze wyniki

Jakość życia w powiecie sztumskim oceniana jest relatywnie nisko przez liderów opinii. Spośród słabych stron regionu najistotniejsze wydają się: peryferyjne położenie powiatu i wiążąca się z tym słaba dostępność komunikacyjna, niskie kwalifikacje potencjalnych pracowników oraz wysokie, strukturalne bezrobocie. Te czynniki wpływają w znaczący sposób na gospodarkę powiatu i jego atrakcyjność wśród potencjalnych inwestorów. Natomiast głównym atutem powiatu jest niewątpliwie przyroda – lasy, jeziora, idealne do aktywnego spędzania wolnego czasu.

Choć porównanie jakości życia i potencjału powiatu sztumskiego z sąsiednimi – malborskim i kwidzyńskim nie wypada dobrze, to jednak badani mieszkańcy powiatu zauważają pewne pozytywne zmiany w regionie. Spośród nich najważniejsze to: remont drogi krajowej między Sztumem a Malborkiem, inwestycje finansowane ze środków unijnych – rewitalizacja centrum Sztumu, Dzierzgonia, a także inwestycje w infrastrukturę turystyczną powiatu: budowa przystani w Białej Górze, czy trasy rowerowej łączącej zamek malborski z atrakcjami turystycznymi Sztumu i okolic.

Kondycja gospodarcza powiatu mierzona potencjałem inwestycyjnym nie jest wysoka. Badani podkreślają, że w najbliższym czasie szanse na przyciągnięcie strategicznych inwestorów są niewielkie z uwagi na niedogodne położenie powiatu i brak dostępu do wykwalifikowanej kadry pracowników. Start działalności sztumskiej podstrefy Pomorskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej (SSE) zbiegł się w czasie z początkiem globalnego kryzysu gospodarczego. Jak do tej pory z oferty strefy skorzystał zaledwie jeden inwestor, uruchamiając palarnię kawy. Dopóki nie powstanie most przez Wisłę na wysokości Kwidzyna i nie zwiększy się aktywności promocyjnej powiatu, nie można liczyć poprawę atrakcyjności inwestycyjnej regionu.

Dość poważnym problemem dla lokalnej gospodarki jest także brak dostępności odpowiednio wykwalifikowanych i wykształconych kadr. Firmy narzekają duże trudności w pozyskaniu wykwalifikowanych robotników potrafiących pracować na maszynach i urządzeniach sterowanych elektronicznie. Na lokalnym rynku bardzo brakuje także kadr z wyższym wykształceniem – zwłaszcza technicznym (inżynierowie, informatycy).

Jednak gospodarcza przyszłość powiatu sztumskiego postrzegana jest pozytywnie. Liderzy zauważają, że na terenie powiatu będą coraz prężniej rozwijały się przedsiębiorstwa z branży energii odnawialnej – m.in. farmy wiatrowe oraz firmy zajmujące się przetwórstwem energetycznym biomasy. Ma to szczególne znaczenie w kontekście wykorzystania potencjału rolniczego powiatu.

Kondycja gospodarcza regionu mierzona potencjałem obecnie funkcjonujących przedsiębiorstw jest dobra. Prężnie rozwijają swoją działalność firmy z branży budowlanej, przetwórczej (rolno-spożywczej), a przede wszystkim branży meblarskiej i metalowej. Wśród liderów lokalnej gospodarki badani wymieniają firmy: Elita, Fila, Fobos Invest, Elstar Oils, czy Sonac Uśnice. Przedsiębiorstwa te mają opinię dobrych, stabilnych pracodawców, inwestujących w innowacje. Zwiększanie produkcji i rozwój eksportu są wskaźnikami dobitnie świadczącymi o ich rozwoju.

Zdaniem badanych liderów przyszłość gospodarcza powiatu zależy przede wszystkim nie od ściągania nowych inwestorów, ale od rozwijania obecnego potencjału gospodarczego i turystycznego. Postulują oni przede wszystkim rozwijanie działalności około-rolniczej. Chodzi tu przede wszystkim o przetwórstwo rolno-spożywcze – zarówno w kontekście produkcji żywności, jak produkcji na potrzeby branży energii odnawialnej. Widzą także konieczność promowania i rozwoju działalności rolniczej związanej z branżą turystyczną i rekreacyjną – ekologiczne uprawy, produkcję żywności wysokiej jakości oraz prowadzenie działalności agroturystycznej.

Turystyka będzie w przyszłości stanowiła jeden z filarów lokalnej gospodarki, choć potencjał powiatu dziś jeszcze nie jest dostatecznie wykorzystywany. Liderzy widzą konieczność rozwoju turystyki aktywnej wykorzystujących naturalne zasoby regionu – lasy, jeziora. W niedalekiej przyszłości powinna także powstać propozycja 1-dniowego produktu turystycznego powiatu. Propozycja taka mogłaby stać się uzupełnieniem dla oferty turystycznej Malborka.

3. Ocena jakości życia w powiecie sztumskim

Na warunki i jakość życia w powiecie niekorzystny wpływ mają uwarunkowania **historyczno-społeczne oraz położenie powiatu**. Kilkoro respondentów podkreśla także, że na poziom życia ma fakt, iż powiat sztumski istnieje stosunkowo od niedawna, czyli od 2002 roku.

Powiat sztumski jest powiatem typowo rolniczym, który niestety „odziedziczył” negatywne skutki funkcjonowania przed 1991 rokiem Państwowych Gospodarstw Rolnych – dużą liczbę niewykwalifikowanej siły roboczej oraz wysokie strukturalne bezrobocie. Część badanych podkreśla, że wiąże się z tym także specyficzna mentalność i roszczeniowa postawa dużej części mieszkańców, którzy korzystają ze świadczeń instytucji pomocy społecznej.

Tu są pewne zaszłości historyczne, które powodują, że są to gminy o poważnych problemach strukturalnych. Jest coraz większa grupa osób, które korzystają z systemu pomocy społecznej, bo często poziom bezrobocia wynika z niskiego wykształcenia, braku kwalifikacji.

Niemal wszyscy badani deklarują, że bardzo silny negatywny wpływ na jakość życia mieszkańców ma **peryferyjne położenie powiatu** względem całości województwa pomorskiego (drugi brzeg Wisły). To, w połączeniu ze relatywnie słabą dostępnością komunikacyjną (m.in. brak dogodnych połączeń z Trójmiastem, brak funkcjonującej kolei) powoduje marginalizację powiatu i blokowanie możliwości rozwoju gospodarczego.

Co warte odnotowania, poziom życia na terenie powiatu zdecydowanie lepiej oceniany jest przez przedstawicieli lokalnego biznesu. Cenią sobie oni przede wszystkim te cechy regionu, które odróżniają go od życia w dużym mieście – ciszę, spokój, brak korków oraz walory przyrodnicze powiatu.

Generalnie można także powiedzieć, że poziom życia na zachodzie powiatu oraz w największych miastach powiatu – Sztumie i Dzierzgoniu jest wyższy niż poza nimi. Niższy

poziom życia odczuwają szczególnie mieszkańcy na południu i wschodzie powiatu (Mikołajki Pomorskie, Dzierzgoń Stary Dzierzgoń).

3.1. Słabe i mocne strony powiatu

Spśród słabych stron powiatu badani wymieniają przede wszystkim:

- wysokie strukturalne bezrobocie,
- niskie kwalifikacje ludzi (potencjalnych pracowników),
- słaba dostępność komunikacyjna powiatu względem metropolii (Trójmiasto) oraz kłopoty komunikacyjne wewnątrz powiatu (gminy: Dzierzgoń i Stary Dzierzgoń),
- zły stan lokalnych dróg (drogi powiatowe i gminne),
- brak dużych firm będących motorem lokalnej gospodarki,
- niewielki budżet powiatu,
- brak możliwości spędzania czasu wolnego (brak basenu, hal sportowych, kina, teatru),
- niezbyt wysoki poziom edukacji, brak możliwości rozwoju uzdolnionej młodzieży (np. brak szkół językowych, muzycznych),
- brak sieci wodno-kanalizacyjnej we wschodnich gminach powiatu,
- mała liczba żłobków i przedszkoli.

Mocne strony powiatu wymieniane przez respondentów to:

- atrakcyjne tereny do czynnego spędzania wolnego czasu (rower, spacer) – lasy, jeziora,
- ekologicznie czyste tereny (brak przemysłu), świeże powietrze,
- kapitał społeczny – silniejsze niż w dużym mieście więzi społeczne, bardziej przyjaźni i pomocni ludzie oraz mniejszy niż w dużych aglomeracjach „pęd za pieniędzmi”,
- niskie koszty utrzymania,
- wysokie poczucie bezpieczeństwa mieszkańców.

My jesteśmy tym powiatem za Wisłą i bardzo często o tych powiatach się po prostu zapomina. Nie ma zakładów produkcyjnych, jest bardzo duże bezrobocie, samo

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

---

ukształtowanie jest obszarowo duże i są problemy komunikacyjne. Nie ma ośrodków kultury, nie ma kina, nie ma teatrów, no i chyba taki biedny jest ten nasz powiat.

Miasteczko ciche, wśród jezior, lasów, wśród znajomych, także tu jest taka sielanka, którą można sobie wymarzyć. Klimat to już jest dużo, ludzie przychylni do różnych tematów, różnych spraw, do pomocy.

3.2. Powiat sztumski w porównaniu z innymi powiatami województwa pomorskiego

Ocena jakości warunków i jakości życia w porównaniu z innymi powiatami województwa pomorskiego nie wypada najlepiej. Punktem odniesienia dla badanych są przede wszystkim dwa sąsiednie powiaty: **kwidzyński oraz malborski**. Powiat kwidzyński – szczególnie w oczach przedstawicieli przedsiębiorstw – jest powiatem rozwijającym się szybciej, o wyższym poziomie życia. Bezpośredni wpływ ma na to większa dostępność komunikacyjna oraz lepszy rynek pracy (dostępność wykwalifikowanej kadry). Z tego powodu w Kwidzynie funkcjonuje duża liczba znaczących podmiotów gospodarczych, takich jak np. International Paper-Kwidzyn, czy Jabil Circuit Poland.

Patrząc na bliski rynek, na Kwidzyń. I też inna sytuacja jest i byt materialny tych osób tam mieszkających. Poziom życia jest zupełnie inny. I po przez to, że te firmy, te podmioty tam funkcjonują. Te duże firmy napędzają te małe firmy na zasadzie podwykonawstwa bo one świadczą te usługi dla nich. I to już jest cały motor napędowy.

Malbork jest miejscem, które dysponuje bogatszą niż Sztum ofertą kulturalną i rozrywkową, a także turystyczną. To tam część mieszkańców powiatu sztumskiego jeździ na basen, do kina lub zabawić się. Dzięki zamkowi krzyżackiemu powiat przyciąga wielu turystów.

Często mieszkańcy tak jeżdżą i ja stąd wiem mniej więcej, ile jest tych imprez w Malborku. I to też się wiąże z pewnymi układami nawet. I mówię, że Malbork jest na pewno bogatszym powiatem niż powiat sztumski.

Niektórzy respondenci podkreślają, że położenie powiatu i jego słaba dostępność komunikacyjna nie pozwala wykorzystać potencjału turystycznego tak, jak ma to miejsce, na przykład w **powiecie puckim, czy wejherowskim**. Pojedynczy respondenci wskazują powiaty, które pod względem jakości i warunków życia są podobne do powiatu sztumskiego. Są to: **powiat bytowski oraz nowodworski**. Jak zauważają respondenci oba powiaty są typowo rolnicze oraz charakteryzują się dużą ilością jezior i lasów.

3.3. Zauważane zmiany

Choć badani nisko oceniają jakość życia w powiecie, to jednak zauważają liczne pozytywne zmiany, które dokonały się na przestrzeni ostatnich lat. Wszyscy zgodnie podkreślają, że powiat sztumski – choć powoli – to jednak konsekwentnie się rozwija.

Na pierwszy plan wysuwają się zmiany związane z wykorzystaniem środków unijnych – zwłaszcza w gminie Dzierzgoń. Dzięki nim możliwe było rozpoczęcie wielu inwestycji na terenie powiatu. Wśród najważniejszych respondenci wymieniają:

- remont drogi krajowej 55 między Sztumem a Malborkiem,
- rewitalizacja centrum Sztumu, budowa trasy turystycznej wokół jeziora,
- realizacja inwestycji infrastruktury turystycznej – m.in. rozpoczęcie budowy przystani w Białej Górze, budowa trasy rowerowej łączącej zamek w Malborku z atrakcjami turystycznymi powiatu sztumskiego,
- realizacja projektu „Rewaloryzacja Parku Miejskiego w Dzierzgoniu – Wzgórze Zamkowe wraz z otoczeniem”,
- poprawa infrastruktury wodno-kanalizacyjnej na terenie części gmin powiatu,
- termomodernizacja szkół,
- realizacja projektu „Słoneczne dachy dla gminy Dzierzgoń”¹,
- powstanie nowych przedszkoli na terenach wiejskich (tzw. przedszkola unijne).

---

¹*De facto* projekt ten realizowany był w ramach środków Norweskiego Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego.

Inne pozytywne zmiany zauważane przez badanych to:

- remont kina w Sztumie,
- rozwój NGO – głównie działających na rzecz aktywizacji kobiet i osób niepełnosprawnych,
- prywatyzacja szpitala powiatowego (w kontekście odciążenia budżetu samorządu powiatowego),
- rozwój lokalnych firm mimo kryzysu,
- zahamowanie wzrostu bezrobocia,
- utrzymanie stałych wpływów do budżetu powiatowego,
- powstanie spółdzielni mieszkaniowej, nowych mieszkań,
- usprawnienie komunikacji na terenie powiatu, wejście prywatnych firm przewozowych.

Spośród negatywnych zmian badani mieszkańcy powiatu zauważają przede wszystkim szybko zmniejszająca się liczbę mieszkańców, związaną z dużą skalą emigracji zarobkowej młodych ludzi (Trójmiasto, Elbląg, Malbork, Kwidzyn), starzenie się mieszkańców, a także pogorszenie się stanu dróg powiatowych i gminnych.

Główna nasza droga 55, która tutaj idzie, ona została poddana renowacji. Jest w lepszym stanie niż była dawniej, jak ja pamiętam, w ciągu ostatnich kilku lat.

Rzeczywiście się poprawia. Chociażby elewacje budynków, i tak dalej. Na pewno dużo pomaga ten projekt trasy wokół jeziora, tej turystycznej. No miejmy nadzieję, że w tym roku uda im się to skończyć tak, że będzie naprawdę całkiem sympatycznie.

4. Atrakcyjność inwestycyjna powiatu

Badani mieszkańcy powiatu sztumskiego relatywnie nisko oceniają jego atrakcyjność inwestycyjną. Ich zdaniem powiat ma obecnie niewielkie szanse na przyciągnięcie strategicznego inwestora, czy to zza granicy, z Polski czy regionu.

Zdecydowana większość badanych wskazuje na zasadnicze bariery, które zmniejszają szanse na zewnętrzne inwestycje w powiecie. Są to:

- **Peryferyjne położenie powiatu, słaba dostępność komunikacyjna, słaba komunikacja wewnątrz powiatu oraz bardzo zły stan dróg lokalnych.**

Badani podkreślają, że powiat przegrywa rywalizację o inwestorów z innymi powiatami województwa (tczewski, kwidzyński, wejherowski) z uwagi na niedogodne położenie. Mało dogodny dojazd, duże oddalenie od głównych tras komunikacyjnych, korki na moście w Malborku, brak przeprawy mostowej przez Wisłę na wysokości Kwidzyna oraz zły stan dróg utrudniałyby potencjalnym przedsiębiorstwom produkcyjnym swobodny transport surowców i towarów.

Jeden z badanych podaje przykład niemieckiego inwestora zainteresowanego produkcją tekstyliów w branży samochodowej, który mógłby wykorzystać potencjał szwaczek w gminie Dziergoń. Jednak zrezygnował z inwestycji z uwagi na zły stan dróg i wysokie ryzyko problemów z logistyką.

Część respondentów wskazuje także na problem z komunikacją wewnątrz powiatu. Mieszkańcy niektórych wsi w gminach Dziergoń, Stary Dziergoń, czy Mikołajki Pomorskie są pozbawieni połączeń autobusowych. Choć podkreślają też, że komunikacja między głównymi miastami w powiecie poprawiła się dzięki wejściu na rynek prywatnych przewoźników.

- **Niewystarczające kwalifikacje potencjalnych pracowników.** Teoretycznie potencjał powiatu w postaci ilości siły roboczej jest duży. Największy problem stanowi jednak brak wykwalifikowanej kadry. Obecnie działające przedsiębiorstwa borykają się z narastającą falą tego zjawiska. Kluczowi pracownicy jednej z największych firm powiatu dojeżdżają do pracy – prezes z Gdańska, kierownik produkcji z Iławy, a główna księgowa oraz informatyk z Elbląga. Podobnie jeden z zakładów świadczących usługi co-packing'u ma

poważny problem z zachęceniem kadry managerów z Trójmiasta do pracy w Sztumie. Jedna z badanych osób podkreśla, że gdyby jakiś z zagranicznych inwestorów byłby zainteresowany uruchomieniem działalności na terenie powiatu napotkałby na barierę zbyt małej ilości dostępnych pracowników.

Tutaj nie ma atrakcyjności inwestycyjnej [...] przede wszystkim problem jest z infrastrukturą drogową, [...] tutaj naprawdę jest ciężko dojechać, tutaj jest stosunkowo wąska droga jedzie się tylko i wyłącznie przez Malbork lub z Kwidzyna, lub przez Grudziądz [...] także naprawdę ta przeprawa przez Wisłę bardzo by nam usprawniła transport.

Potencjalni inwestorzy dysponują doskonałą wiedzą, ile czasu jedzie się, na przykład ze Sztumu do granicy polsko – niemieckiej. Ile czasu czeka się w Malborku, żeby przebrnąć przez korek na Nogacie.

Niestety personel z wyższym wykształceniem i większym doświadczeniem musi przyjeżdżać. Ja np. dojeżdżam z Gdańska. Mój szef produkcji dojeżdża z Iławy. Dyrektor handlowy jest z Olsztyna. Główna księgowa jest z Elbląga. Informatyk jest z Elbląga. Główny logistyk jest z Gdańska.

Część respondentów wskazuje także na inne, mniej istotne czynniki obniżające atrakcyjność powiatu pod względem inwestycji w gospodarkę:

- ograniczenia przyrodnicze (tereny objęte ochroną – np. tereny Natura 2000),
- ograniczenia społeczne (ryzyko protestów przeciwko inwestycjom uciążliwym dla mieszkańców),
- niewystarczająca infrastruktura techniczna (część terenów powiatu jest nieuzbrojona w podstawowe media: energię elektryczną, kanalizację),
- współpraca przedsiębiorców z urzędnikami (niezrozumienie przez nich mechanizmów funkcjonowania podmiotów gospodarczych),
- spowolnienie gospodarki spowodowane globalnym kryzysem.

Z drugiej strony jednak badani dostrzegają także czynniki, które mogą zachęcać inwestorów do zainteresowania się powiatem. Są to: duża liczba bezrobotnych, „tania siła robocza”, udogodnienia podatkowe dla potencjalnych inwestorów oraz niskie ceny nieruchomości.

Wszyscy liderzy opinii biorący udział w badaniu zaznaczają, że ogromną szansą na przyciągnięcie strategicznego inwestora, który przyczynił się do szybkiego rozwoju gospodarki powiatu jest oczekiwana od dłuższego czasu **budowa mostu na Wiśle na wysokości Kwidzyna**.

4.1. Pomorska Specjalna Strefa Ekonomiczna – podstrefa sztumską

Generalnie respondenci uważają utworzenie Specjalnej Strefy Ekonomicznej za dobry krok mający przyciągnąć inwestorów na teren powiatu sztumskiego, choć negatywnie oceniają jej funkcjonowanie. Niestety początek działalności strefy - przełom 2007 i 2008 roku - zbiegł się w czasie z początkiem kryzysu gospodarczego. Kilku zagranicznych inwestorów zainteresowanych rozpoczęciem działalności w strefie ostatecznie nie zdecydowało się na taki krok. Badani wskazują na dwa takie podmioty – producenta okien dachowych oraz brytyjską firmę z branży lotniczej.

Nie można mówić, obwiniać władz gminy, tylko ona wystartowała kiedy się zaczął kryzys w 2007/2008. Nie wstrzeliła się w odpowiedni czas. Gdyby to było 2-3 lata wcześniej, być może jacyś inwestorzy by się pojawili.

Była firma Velux, która była zainteresowana. To jest ogromny koncern, ale niestety, niestety, to się to wszystko tąpnęło.

Jedną z barier w funkcjonowaniu strefy jest według badanych zbyt słaba jej promocja. Ciężar promowania powinien spoczywać na zarządcy Pomorskiej SSE, jednak nie wywiązuje się on z tego obowiązku. To raczej władze samorządowe są aktywne w poszukiwaniu inwestorów dla strefy.

Trudno ocenić coś, co nie funkcjonuje, [...] tereny należą do tej specjalnej strefy, tej pomorskiej i jakby władze są w Gdańsku, więc no wydaje mi się, że troszkę chyba mało aktywnie to jest promowane, bo jednak od kilku lat to stoi niewykorzystane.

Jedna z osób biorących udział w badaniu wskazuje także, że potencjalni inwestorzy mogą nie być zainteresowani uruchamianiem działalności w strefie. Co prawda

inwestycja taka wiązałaby się z przyznaniem ulg podatkowych, ale ograniczyłaby poważnie możliwość korzystania z innych form pomocy publicznej dla przedsiębiorców.

Liderzy opinii są przekonani, że w najbliższym czasie nie uda się zachęcić do rozpoczęcia działalności w strefie, dużych firm. Należy natomiast postarać się przyciągnąć mniejszych inwestorów, którzy staliby się początkowym motorem napędowym strefy. Pierwsze sygnały ożywienia w strefie są już widoczne. Na jej terenie powstanie zakład zajmujący się przetwórstwem i dystrybucją kawy.

Nieliczni respondenci dość pozytywnie oceniają możliwość rozwoju strefy. Globalny kryzys gospodarczy kończy się i w związku z tym ponownie może wzrosnąć zainteresowanie inwestycjami w sztumskiej podstrefie Pomorskiej SSE. Tym bardziej, że chłonność inwestycyjna powiatu kwidzyńskiego wyczerpuje się.

Wiem, że to producent kawy ma budować swój zakład, palarnia kawy i pakowanie, magazyn i dystrybucja i być może jakieś inne firmy.

4.2. Promocja gospodarcza powiatu, klimat dla rozwoju przedsiębiorstw

Oceny liderów opinii dotyczące aktywności władz samorządowych w promowaniu powiatu wśród potencjalnych inwestorów są dość negatywne. Większość badanych uważa, że władze – zarówno powiatowe, jak i władze poszczególnych miast i gmin – nie umieją promować gospodarki powiatu i nie są skuteczne w przyciąganiu przedsiębiorców. Daje się zauważyć dwa różne przykłady podejścia do inwestora w sąsiadujących ze sobą powiatach. Władze Kwidzyna są otwarte na propozycje inwestorów, natomiast władze Szumu pytają go, co mógłby zrobić dla miasta i gminy.

Władze powiatu to nie popisały się, wie Pani, ja jestem strasznie krytyczna, jeżeli chodzi o ostatnie cztery lata i nie zauważyłam jakiejś promocji powiatu.

Nie wiem czy Pani zna taką opinię na temat powiatu kwidzyńskiego? Że tam jak się zgłaszał inwestor to władze mówiły: co możemy zrobić dla Pana? I przez to tyle firm w

Kwidzynie mamy. Natomiast generalnie u nas, jak się zgłaszał inwestor, to myśmy sondowali: co Pan może tutaj dla gminy?

Część badanych podkreśla, że barierą w przyciąganiu inwestorów jest brak przepływu informacji pomiędzy gminami (władze, firmy) o pojawiających podmiotach zainteresowanych inwestowaniem w regionie. Dużym błędem, zdaniem pojedynczych liderów opinii, jest nieumieszczanie na stronach Urzędów Gmin informacji o potencjale firm działających w poszczególnych gminach.

Według mnie jest za mały przepływ informacji, co mamy w dyspozycji, jeżeli pojawi się podmiot gospodarczy. Na przykład ktoś trafia do Mikołajek i oni nie dysponują takim terenem, który by spełniał takie wymagania i oczekiwania tego potencjalnego inwestora. A nie wie, że Dzierżgoń ma i nie ma mu komu polecić. Bo nie ma przepływu informacji.

Jest też grupa badanych deklarująca dużą aktywność władz samorządowych w przyciąganiu inwestorów, np. poprzez organizowane corocznie **Dni Powiatu**. Przedstawiciel władz powiatu zapowiada położenie większego nacisku na promocję potencjału regionu za granicami kraju poprzez **Państwową Agencję Informacji i Inwestycji Zagranicznych (PAIiZ)**, wydawnictwo folderu oraz regularnej obecności władz samorządowych na dedykowanych imprezach. Niektórzy respondenci zauważają, że aktywność wobec potencjalnych inwestorów powinny podejmować władze kilku powiatów w regionie i wychodzić ze wspólną inicjatywą promocyjno-informacyjną, gdyż działanie na tym polu w pojedynkę nie przynosi oczekiwanych rezultatów.

Generalnie panuje przekonanie, że władze samorządowe są dość przychylnie nastawione wobec przedsiębiorców prowadzących już działalność na terenie powiatu. Starają się ułatwiać prowadzenie firm głównie poprzez ulgi / zwolnienia podatkowe, wymianę informacji, czy organizowanie szkoleń, warsztatów.

Jedynie nieliczni badani liderzy wskazują, że nie zawsze panował klimat przyjazny przedsiębiorcom. Dawniej pojawiały się pewne nieporozumienia na linii przedsiębiorcy-władze samorządowe. Jak zauważa jedna z badanych, część osób planujących

rozpoczęcie działalności gospodarczej, uruchamiało ją na terenie innych powiatów, czy województw.

Nie zawsze był dobry klimat wobec inwestycji. Nie wiem z czego to wynika, tutaj bywa tak, że gdzieś tam dochodzi do jakiejś spięć między władzami lokalnymi, a przedsiębiorcami.

4.3. Przyszłość powiatu pod względem atrakcyjności inwestycyjnej

Zdecydowana większość badanych liderów opinii jest przekonana, że w najbliższych latach nie uda się znacząco podwyższyć atrakcyjności inwestycyjnej powiatu. Szanse na przyciągnięcie strategicznych inwestorów zza granicy nie są duże. Postuluje się zatem, aby większą uwagę poświęcić na wykorzystanie obecnego potencjału powiatu poprzez:

- wspomaganie rozwoju obecnie działających przedsiębiorstw i pobudzanie lokalnej aktywności gospodarczej,
- promowanie i rozwój inwestycji w turystykę, rekreację i produkty regionalne.

Duża część badanych podkreśla, że szansą powiatu na nowe inwestycje i polepszenie koniunktury gospodarczej jest **rozwój przedsiębiorstw z branży energii odnawialnej**. Ze względu na dogodne warunki wiatrowe obecnie już rozwijane są lokalnie elektrownie wiatrowe (np. w Koniecwałdzie, Postolinie). Większość badanych zauważa, że w przyszłości w powiecie będzie ich powstawać coraz więcej. Minusem rozwoju farm wiatrowych jest jednak fakt, że przynoszą dochód gminom i właścicielom ziemi, ale nie generują nowych miejsc pracy na lokalnym rynku.

Tych wiatraków będzie bardzo dużo w powiecie. Pierwsza farma wiatrakowa jest tutaj w Koniecwałdzie, druga powstanie między miejscowością Postolin, a Sztumska Wieś. To będzie kolejne kilkanaście wiatraków. Będziemy takim zagłębkiem wiatrakowym.

W najbliższej przyszłości na terenie powiatu będą także inwestować firmy zajmujące się przetwórstwem energetycznym biomasy – np. **biogazownie, zakłady produkujące pelet** (surowiec ze słomy i siana wykorzystywany do palenia). W ocenie badanych rozwój tej branży będzie niezmiernie ważny dla rolnictwa w powiecie. Zresztą

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

współpraca branży rolnej z producentem biopaliw trwa już od pewnego czasu. Lokalni producenci rzepaku dostarczają surowiec do produkcji biokomponentów paliwowych do firmy Elstar Oils, mającej swój zakład produkcyjny w Górkach koło Sztumu.

No stajemy się też takim ciekawym terenem, jeżeli chodzi o energię odnawialną [...] ekologiczne paliwa do ogrzewania. Nie wspominałem, mamy ciekawy zakład za Czerninem, to jest firma Elstar. Sztum jest wybitnie rolny i będą mieli ogrom rzepaku do tego, aby przerabiać go na olej. Plus pochodne. Jeżeli powstaną biogazownie, bo one muszą powstać, dlatego, że program rządowy wymusi, żeby w każdej gminie była biogazownia.

Niektórzy liderzy zauważają także, że prywatyzacja szpitala powiatowego, spłata zadłużenia placówki oraz przychody z jej dzierżawy pozwolą władzom powiatu na rozdysponowanie większych środków finansowych na inwestycje podwyższające atrakcyjność gospodarczą i inwestycyjną powiatu.

5. Aktywność podmiotów gospodarczych

5.1. Przedsiębiorstwa powiatu sztumskiego

Powiat sztumski charakteryzuje się dość dużą dywersyfikacją jeśli chodzi o sektory, w których działają lokalne przedsiębiorstwa. W opinii badanych zdecydowanie dominującą pozycję mają branże: **handlowa, usługowa oraz budowlana**. Rozwój tej ostatniej stymulowany jest silnie przez inwestycje związane z mistrzostwami Europy w piłce nożnej oraz absorpcją środków unijnych. Widoczną oznaką boomu budowlanego jest powstanie w ostatnich latach wielu firm budowlanych na terenie powiatu, które są podwykonawcami przy budowie dróg, stadionu Gdańsku oraz innych inwestycji.

To są firmy, które głównie świadczą usługi. I w tym momencie to największe są te firmy remontowo-budowlane.

Tradycyjnie dość silną pozycję w powiecie ma także **rolnictwo**, które do rozwoju ma dość silny bodziec w postaci dopłat bezpośrednich w ramach Wspólnej Polityki Rolnej UE. Pokrewną branżą jest także **przetwórstwo rolno-spożywcze**. Bardzo silnie zakorzenione w lokalnej gospodarce są także **branże: meblarska i metalowa**. Wiele zakładów produkcyjnych w tych dwóch obszarach stanowi trzon gospodarczych liderów powiatu sztumskiego.

To są bardzo różne branże, natomiast mówię głównie z tego, co się słyszy, to jest rolnictwo. Nie ma tutaj takich dużych grup oprócz tej spółdzielni rolniczej, która całkiem dobrze radzi, to jest i rolnictwo i hodowla wieprzowa i wołowa.

Bo tu miałam trochę metalowej branży. Meble. Zresztą same te firmy i wodomierze. I tu są wodomierze. Tu są meble łazienkowe. Najwięcej to chyba produkujemy mebli.

Dzięki dużej różnorodności branż zagrożenie kryzysu lokalnej gospodarki jest dość niewielkie. Choć liderzy przyznają, że najbardziej niekorzystne skutki dla powiatu miałyby kryzys w rolnictwie. Także upadek którejs z wiodących firm produkcyjnych mógłby spowodować groźne skutki dla lokalnej gospodarki i rynku pracy. Jak podkreślają badani

przedstawiciele firm, każde 100 miejsc pracy w głównych firmach regionu daje około 400 miejsc pracy innych branżach, niezależnie od tego, czy współpracują bezpośrednio z danym zakładem.

Część badanych liderów opinii obawia się załamania w branży budowlanej w niedalekiej przyszłości, kiedy to zmniejszy się dofinansowanie Unii Europejskiej do rozwoju infrastruktury, a wszelkie inwestycje w regionie związane z EURO 2012 zostaną zakończone. Wtedy ogromna większość pracowników dojeżdżających obecnie do pracy na budowach może stracić pracę.

Dopóki jeszcze chyba budują się drogi i mosty, więc jest bardzo dużo u nas firm budowlanych. Pół Dzierzgonia wyjeżdża budując mosty, drogi i stadiony. Więc w tym kierunku jest zapotrzebowanie, ale boję się, co będzie dalej, jak już nie będzie tych środków na budowę tego, i co dalej?

Dla przedsiębiorstw mających siedzibę na terenie powiatu sztumskiego główni odbiorcy to odbiorcy krajowi, lokalni i regionalni (branża rolnicza, przetwórcza, usługowa i budowlana). I tak na przykład rolnicy dostarczają buraki cukrowe do cukrowni w Malborku, owoce i warzywa do Warmińskich Zakładów Przetwórstwa Owocowo-Warzywnego w Kwidzynie czy rzepak do Elstar Oils. Nieliczne firmy, należące do grona liderów gospodarczych, produkują na potrzeby rynku ogólnopolskiego oraz na eksport. Nie da się jednoznacznie stwierdzić na ile lokalne firmy mają potencjał do zdobywania nowych rynków, ponieważ ich profil produkcji (patrz poniżej) jest specyficzny i ściśle określony. Jak wskazują badani, dobrym prognozą na przyszłość dla części powiatowych firm jest zwiększanie wolumenu sprzedaży oraz eksportu.

Eksportujemy około 50% produkcji. Eksportujemy do Anglii, Niemiec, Francji, Belgii, Holandii, Czech, Słowacji, na Węgry.

Liderzy w powiecie to kilka firm, które mimo kryzysu gospodarczego rozwijają się, zdobywają inwestorów strategicznych, inwestują w procesy technologiczne, zwiększają produkcję, a także eksport.

Do niekwestionowanych liderów badani zaliczają przede wszystkim niżej wymienione firmy:

- **Elita** – producent mebli łazienkowych. Ten zakład pracy chronionej jest jednym z głównych pracodawców w powiecie. Zdaniem badanych liderów firma powstała i funkcjonuje dzięki entuzjazmowi i zaangażowaniu właścicieli-pasjonatów. Dzięki hiszpańskiemu inwestorowi oraz inwestycjom w innowacje (nowe linie produkcyjne, maszyny) sprzedaż mebli w 2010 roku zwiększyła się o 30% a poziom eksportu wzrósł o 50%. Niektórzy badani podkreślają, że firma ta dba o rozwój zawodowy swoich pracowników.
- **Fila** – producent wodomierzy, ciepłomierzy oraz armatury łazienkowej. Firma zdobywa zaufanie klientów dzięki innowacyjnym rozwiązaniom oraz bardzo dobrej jakości produktów.
- **Fobos Invest** – firma działająca na rynku usług kontraktowych dla przemysłu spożywczego (co-packing i co-manufacturing). Współpracuje ona z potentatami branży spożywczej na świecie – np. Kraft Foods, Nestle, Procter & Gamble, Unilever i inni.
- **Elstar Oils S.A.** – firma działająca w branży przetwórstwa rolno-spożywczego, producent olejów i tłuszczów roślinnych dla przemysłu spożywczego oraz biokomponentów do paliw płynnych (głównie przetwórstwo rzepaku). Jest potentatem w przetwórstwie rzepaku w Polsce.
- **Sonac Uśnice Sp. z o.o.** – producent komponentów do pasz dla zwierząt hodowlanych oraz karmy dla zwierząt domowych. Ma opinię potentata w swojej branży, a także rzetelnego pracodawcy. Posiada bardzo nowoczesną linię przetwórstwa.

Wydaje się, że pozycje liderów lokalnej gospodarki nie są zagrożone. Respondenci wskazują także firmy z lokalnego rynku, których rozwój daje podstawy do tego, by sądzić, że w przyszłości wejdą one do grona liderów. Do grona potencjalnych liderów można zaliczyć:

- Kram – firma działająca w gminie Dzierżgoń; producent urządzeń pakujących oraz folii opakowaniowej PVC.
- Dawid Sp. z o.o. – firma działająca w branży metalowej, produkująca urządzenia na potrzeby przemysłu stoczniowego, górnictwa i rolnictwa.

- Ekojar – producent frontów meblowych oraz stolarki drzwiowej.

Firmy te podstawowe tutaj to Fila, czy Elita, czy Fobos to są liderami. Tutaj jest na przykład branża stolarska, spożywcza, opakowania spożywcze, czy Fila też jest stolarsko jakaś tam mechaniczna.

Zeszły rok zamknęliśmy wzrostem około 50%. Eksportu. Wzrostu. W kraju też mieliśmy wzrost, ale znacznie mniejszy. Generalnie 2010 rok zamknęliśmy bardzo dobrze. Bo około 30% wzrostu sprzedaży. Także działamy bardzo, bardzo prężnie i uważam, że firma się dalej bardzo fajnie rozwija.

Kram, która produkuje folię, no świetnie się rozwija. Ona jest częściowo na terenie Pasłęka i Dzierzgonia. (Dzierzgoń, Służby zatrudnienia)

5.2. Tendencje rozwojowe przedsiębiorstw

Tak jak wspomniano we wcześniejszej części raportu na terenie powiatu dynamicznie rozwijają się firmy z sektora energii odnawialnej (głównie elektrownie wiatrowe), a także firmy budowlane. Dzięki aktywnej działalności doradczej i kredytowej Regionalnego Towarzystwa Inwestycyjnego w mieście i gminie Dzierzgoń powstało w ostatnich latach dużo **mikroprzedsiębiorstw** (samozatrudnienie).

Mówię o tym sukcesie tego naszego Regionalnego Towarzystwa Inwestycyjnego, które po prostu niesamowite ilości pieniędzy ściąga i pomaga przedsiębiorcom, nawet czy w rozpoczynaniu działalności gospodarczej, czy nawet pisząc projekty dla firm, które istnieją, na rozwój.

Przyszłość gospodarcza powiatu zdaniem badanych zależy w głównej mierze od rozwijania potencjału aktywnych obecnie podmiotów gospodarczych. Ponadto dodają, iż istotnym bodźcem dla lokalnej gospodarki będzie działalność okołorolnicza. Widzą konieczność pobudzania rozwoju przetwórstwa rolno-spożywczego. Będzie to miało znaczenie zarówno w kontekście rynku żywności, ale także produkcji biomasy. Niektórzy respondenci widzą szansę na eksportowanie produkcji rolniczej na rynki wschodnie.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

---

Część badanych podkreśla, że aby konkurować na rynku, rolnictwo z terenu powiatu powinno przejść z etapu produkowania surowców na dostarczanie półproduktów.

Część badanych postuluje także wspomaganie rozwoju działalności rolniczej związanej z branżą turystyczną i rekreacyjną. Chodzi przede wszystkim **ekologiczne uprawy**, produkcję **żywności wysokiej jakości** (żywność ekologiczna, potrawy regionalne, tradycyjne), a także prowadzenie **działalności agroturystycznej**.

Branża żywnościowa, żywności wysokiej jakości, bo to się tak mówi, bo tutaj są takie możliwości z tego powodu, że tutaj jest dużo gospodarstw, małych gospodarstw, które mogłyby się przebranżowić na gospodarstwa ekologiczne, produkować żywność, bo to się tak modnie teraz nazywa. W tej hipotetycznej Białej Górze mamy restaurację, która się zajmuje wyłącznie potrawami regionalnymi, tutejszymi i korzysta z tutejszych gospodarstw ekologicznych, mając zboże, mając warzywa, mając mięso, mleko i tak dalej i te wyroby wszystkie są wyrobami wysokiej jakości.

Ponadto badani lokalni liderzy opinii wskazują także na inne tendencje rozwojowe przedsiębiorstw w powiecie:

- powstanie przedsiębiorstw branży tekstylnej, które mogłyby wykorzystać potencjał kobiet (również kobiety z doświadczeniem w pracy szwaczek w zlikwidowanym zakładzie Polcotexu),
- rozwój branży metalowej, w której można by wykorzystać doświadczenie i umiejętności byłych stoczniowców (np. kształcenie młodych kadr),
- rozwój sektora usług:
  - usługi motoryzacyjne (np. warsztaty samochodowe),
  - usługi cateringowe,
  - usługi przewozowe (w tym Taxi),
  - usługi sprzątnia,
  - usługi fryzjerskie,
  - usługi czasu wolnego (np. fitness-cluby).

Badani wskazują na szereg elementów wpływających na rozwój firm w powiecie sztumskim:

- innowacyjność przedsiębiorstw – inwestycje w nowe technologie, nowe urządzenia i maszyny, prace badawczo-rozwojowe,
- pomysł na biznes, a także determinacja i przebojowość (w kontekście mikroprzedsiębiorstw i samozatrudnienia),
- działalność samorządów (wymieniane przez przedstawicieli firm)
  - stwarzanie dobrego klimatu dla przedsiębiorstw – ulgi podatkowe, niskie podatki lokalne, szybka obsługa urzędowa,
  - inwestycje w infrastrukturę – drogi, uzbrojenie terenów w media.

Więc myślę, że głównie to: ta koniunktura. I też prace badawcze, naukowe samych firm.

Część respondentów wskazuje także na takie czynniki jak:

- położenie geograficzne,
- infrastruktura drogowa,
- dostęp do wykształconych kadr,
- dostęp do usług użyteczności publicznej (żłobki, przedszkola, szkoły),
- dostęp do usług czasu wolnego.

Zewnętrznymi czynnikami wpływającymi na lokalną gospodarkę są także, zdaniem respondentów: polityka państwa przyjazna przedsiębiorcom (niskie podatki, niskie koszty pracy – w tym składka ZUS), a także globalna sytuacja gospodarki, która wpływa bezpośrednio na stan gospodarki narodowej.

6. Współpraca samorządu, przedsiębiorców i organizacji pozarządowych

Opinie dotyczące współpracy samorządu, przedsiębiorców i organizacji pozarządowych (NGO) są niejednoznaczne. Generalnie większość respondentów jest zdania, że jest dość duży przepływ informacji między przedstawicielami samorządów i firm, lecz brakuje ścisłej współpracy między oboma środowiskami. Odbywa się dość dużo spotkań władz z przedsiębiorcami, na których omawiane są takie tematy jak: dofinansowanie firm ze środków unijnych, współpraca z zagranicą, obecność na targach, normy ISO.

Jest na pewno wymiana informacji. A jeśli chodzi o ścisłą współpracę, to tak nie widzę. Jest tutaj Związek Pracodawców i czasem, że tak powiem, jakieś sprawy są załatwiane. Ale nie ma takiego, że tak powiem, silnika.

Związek pracodawców organizował ze Starostwem spotkania dla pracodawców. Na różny temat. Np. nawiążmy współpracę z zagranicą, z Niemcami, jeździmy na targi, przeszkolcie się w sprawie ISO.

Jednak nawet badani przedstawiciele przedsiębiorców przyznają, że nie poświęcają tym spotkaniom zbyt wiele uwagi i rzadko są na nich obecni. Niektórzy zauważają także, że wiele z inicjatyw upada przez brak dużego zaangażowania lokalnych przedsiębiorców – np. Targi Powiśla. Wielu badanych zauważa, że brakuje „ciała” skupiającego samorządowców i przedsiębiorców, które służyłoby poprawie warunków gospodarczych w powiecie. Niektórzy respondenci wskazują także na zbyt małą skalę współpracy firm z powiatowym urzędem pracy.

To jest taki przykład na to, że coś Samorząd podejmował, ale to upadło. To były „Targi Powiśla”. Były co roku, były targi Powiśla i one służyły temu, żeby zareklamować region.

Działalność lokalnych NGO jest oceniana generalnie negatywnie. Część respondentów deklaruje, że brakuje w powiecie silnych organizacji pozarządowych o charakterze ponadlokalnym, czy ponadregionalnym. Pozytywnym wyjątkiem jest ocena działalności stowarzyszenia **Lokalna Grupa Działania „Kraina Dolnego Powiśla” (LGD)**, którego celem jest m.in. działalność na rzecz zwiększenia zatrudnienia, poprawa jakości życia mieszkańców powiatu oraz budowanie kapitału społecznego w regionie.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

---

Rezultatem projektów realizowanych przez LGD jest między innymi powstanie Klubu Aktywnych Kobiet przy Dzierzgońskim Ośrodku Kultury. W inicjatywach LGD uczestniczą nierzadko także władze samorządowe i lokalne firmy.

W tym LGD składają wnioski, te wnioski często, gęsto są skierowane właśnie dla ludzi, którzy nie pracują. W ramach tych wniosków są prowadzone jakieś szkolenia, kursy komputerowe, czyli to jest dla tych ludzi, żeby dotrzeć do tych ludzi, żeby nawet podnosili swoje kwalifikacje.

Jest Lokalna Grupa Działania „Kraina Dolnego Powiśla”. I przy powołaniu tej organizacji to z tej organizacji wykluczo się stowarzyszenie, czy grupy nieformalne, czy działające aktywnych kobiet.

Inne pozytywne przykłady współpracy środowiska samorządowego i przedsiębiorców to:

- Działalność **Regionalnego Towarzystwa Inwestycyjnego** w Dzierzgoniu. Głównym akcjonariuszem jest Miasto i Gmina Dzierzgoń, a pozostali to przedsiębiorstwa lokalne i osoby fizyczne. Działalność RTI to udzielanie poręczeń, kredytowanie rozpoczęcia działalności gospodarczej oraz usługi informacyjne w zakresie projektów finansowanych ze środków europejskich.
- **Budowa hali sportowej** w Dzierzgoniu przy współpracy samorządu, przedsiębiorców i parafii – w formie **partnerstwa publiczno-prywatnego (PPP)**. Projekt przełamuje silnie zakorzenioną obawę przed realizowaniem wspólnych inwestycji samorządu i firm w ramach PPP.
- Powstanie **Powiślańskiej Regionalnej Agencji Zarządzania Energią Odnawialną (PRAZE)**. Jest to ponadregionalne wspólne przedsięwzięcie samorządów, NGO i jednostek badawczo-rozwojowych mające na celu promowanie i rozwijanie pozyskiwania energii ze źródeł odnawialnych.

7. Rynek pracy powiatu sztumskiego

W sytuacji nadmiaru dostępnych pracowników powiatowy rynek pracy jest zdecydowanie rynkiem pracodawcy. Badani przedstawiciele przedsiębiorstw podkreślają, że to oni są w stanie dyktować warunki potencjalnym pracownikom i zazwyczaj mają dość wysokie wymagania co do kwalifikacji i umiejętności.

Respondenci zwracają także uwagę na pewną specyfikę rynku pracy w powiecie sztumskim, w którym tradycyjnie bardzo ważnymi pracodawcami były jednostki budżetowe, takie jak zakład karny, szpital, czy urzędy.

7.1. Problemy lokalnego rynku pracy

Podstawowe problemy powiatowego rynku pracy sygnalizowane były we wcześniejszej części raportu. Z jednej strony jest to wysokie, strukturalne bezrobocie. W powiecie obecnie jest bardzo duża liczba niewykwalifikowanej siły roboczej – pracowników zdolnych wykonywać najprostsze czynności (np. pakowanie) za najniższe stawki. Przedstawiciele pracodawców i instytucji rynku pracy narzekają jednak, że osoby takie często nie chcą pracować, są przyzwyczajeni do pobierania zasiłków.

Trzeba małej rewolucji psychologicznej w głowach ludzi, żeby im uświadomić konieczność podjęcia pracy. To jest pewien styl życia, który ci ludzie mają tak naprawdę. Część chodzi, rejestruje się po to, żeby się tylko tak odhaczyć.

Z drugiej strony lokalni przedsiębiorcy deklarują bardzo duże trudności w pozyskaniu wykwalifikowanych robotników. Coraz więcej zakładów produkcyjnych w procesie technologicznym korzysta z maszyn i urządzeń elektronicznych. Coraz bardziej zaczyna im doskwierać brak fachowców potrafiących sterować takim sprzętem. Specjalności, których najbardziej brakuje to:

- stolarze,
- tokarze,
- szlifierze,
- spawacze,

- mechanicy,
- elektrycy,
- hydraulicy,
- murarze.

Niektórzy badani podkreślają, że po przechodzeniu robotników na emeryturę nie będą w stanie ich nikim zastąpić. Winą za ten stan rzeczy obarczają niedostosowany system edukacji – błędną decyzję o likwidacji zasadniczych szkół zawodowych oraz niedostosowanie oferty edukacyjnej do ich wymagań i potrzeb. Wiele firm samodzielnie przygotowuje nowo przyjmowanych pracowników do pracy na konkretnych stanowiskach – np. stolarzy. Część przedsiębiorców współpracuje ściśle z powiatowym urzędem pracy, który pomaga zdobywać potencjalnym pracownikom wymagane kwalifikacje.

Ja myślę, że tutaj chodzi o dobrych pracowników technicznych, i nie mówię tylko o inżynierach, mówię o dobrym mechaniku, dobrym elektryku, dobrym spawaczu [...] ci ludzie się starzeją, oni są znacznie starsi ode mnie, ja wiem, że oni wkrótce będą odchodzić na emeryturę, no pracują już tutaj od kilkunastu lat, praktycznie od początku tego zakładu, tak naprawdę nie ma ich kim zastąpić, w tym jest problem.

Wielu badanych podkreśla, że dużym problemem jest także brak kadr z wyższym wykształceniem – głównie technicznym. Wyjeżdżający na studia młodzi ludzie nie wracają już do powiatu sztumskiego – znajdują pracę w Trójmieście oraz w zakładach powiatu kwidzyńskiego. Na lokalnym rynku brakuje zwłaszcza takich specjalistów jak:

- informatycy i programiści (obsługujących maszyny CNC²),
- technolodzy produkcji,
- kadra zarządzająca.

Ja u siebie mam coraz więcej maszyn na licencjach CNC. I uważam, że ten kierunek powinno się rozwijać. Czyli obsługi sprzętu coraz wyższej jakości. Czyli będą potrzebni na pewno programiści, informatycy, stolarze oczywiście, ale z obsługą maszyn numerycznych.

---

² Maszyny sterowane numerycznie (z ang. *Computerized Numerical Control*).

Wiele firm, o czym była mowa we wcześniejszej części raportu, zmuszona jest pozyskiwać kadry wyższego szczebla spoza powiatu. Część badanych sygnalizuje również, że głównymi barierami w pozyskiwaniu takich pracowników są **niskie płace** oraz **brak lokali mieszkaniowych**.

7.2. Zawody przyszłości i zawody zanikające

Zawody, na które w najbliższej przyszłości będzie zapotrzebowanie na lokalnym rynku pracy to:

- inżynierowie – głównie informatycy, inżynierowie ochrony środowiska,
- wykwalifikowani robotnicy ze znajomością obsługi komputera i cyfrowych maszyn – mechanicy, elektrycy, stolarze,
- pracownicy branży motoryzacyjnej – mechanicy, elektronicy, elektromechanicy,
- pracownicy branży drogowej,
- pracownicy branży budowlanej – murarze, cieśle,
- brukarze,
- rolnicy,
- logistycy,
- nauczyciele – zwłaszcza języków obcych,
- pielęgniarce,
- pracownicy branży turystycznej – gastronomii, obsługujący ruch turystyczny, catering,
- pracownicy sektora usług – sprzedawcy, opiekunowie domowi, ogrodnicy, fryzjerki, kosmetyczki.

Wśród zawodów, które zanikają i w niedalekiej przyszłości przestaną mieć znaczenie na rynku pracy liderzy opinii wymieniają przede wszystkim takie zawody jak: kowal, ślusarz, stroiciel fortepianów, szewc.

7.3. Dostosowanie oferty edukacyjnej do zapotrzebowania lokalnego rynku pracy

Badani w swoich wypowiedziach odnosili się przede wszystkim do kształcenia zawodowego na terenie powiatu. Większość respondentów (przede wszystkim przedstawiciele przedsiębiorstw) zauważają, że oferta edukacyjna nie jest dostosowana do ich potrzeb. Wskazują kilka podstawowych przyczyn takiego stanu rzeczy:

- **Zły system edukacji w Polsce.** Szkoły uruchamiają takie kierunki kształcenia, które pozwolą im przetrwać i zapewnić pracę nauczycielom konkretnych specjalności, a nie takie które wymagane są przez rynek pracy.
- Niski poziom kształcenia praktycznego, niedostosowanie warsztatów szkolnych do realiów panujących na rynku.

Szkoła musi zrobić wszystko, żeby zrobić nabór, bo jak nie zrobi naboru, to nie będzie funkcjonowała. Więc szkoła szuka takich kierunków, które pozwolą jej przetrwać.

Liderzy opinii zauważają, że konieczne byłoby kształcenie młodych pracowników pod wymagania konkretnych pracodawców, na kształt dawnych szkół przyzakładowych. Ponadto profilowanie kształcenia w powiecie jest w obecnej sytuacji trudne, gdyż nie ma dużych zakładów, pod potrzeby których można by uruchamiać konkretne kierunki.

Przedstawiciel instytucji zatrudnienia zauważa także, że lokalni pracodawcy w pewnym stopniu ponoszą odpowiedzialność za niedostosowanie potrzeb edukacyjnych do rynku pracy. Trudno jest określić popyt na konkretne zawody w przyszłości, gdyż przedsiębiorstwa nie wysyłają sygnałów dotyczących ich wymagań.

Część badanych deklaruje jednak, że oferta szkół zawodowych w powiecie sztumskim jest dość szeroka i niektóre uruchamiane kierunki kształcenia trafiają w wymogi lokalnego rynku pracy w przyszłości. W tym kontekście wymieniają przede wszystkim:

- kierunki hotelarskie i gastronomiczne – istotne z punktu widzenia rozwoju turystyki w powiecie,
- kierunki rolnicze – ważne z punktu widzenia kluczowej branży powiatu,
- kierunki logistyczne,
- kierunki budowlane.

8. Potencjał turystyczny powiatu sztumskiego

Zdaniem części badanych liderów opinii potencjał turystyczny i rekreacyjny powiatu sztumskiego jest dużo wyższy niż jego potencjał inwestycyjny. Choć większość respondentów uważa, że nie był on dotychczas wykorzystywany w sposób zadowalający. W powiecie najbardziej zaniedbana jest infrastruktura noclegowa. Właściwie brak jest jakichkolwiek miejsc noclegowych – hoteli, czy gospodarstw agroturystycznych. Podobnie jest w przypadku infrastruktury gastronomicznej (bary, restauracje, puby). Nie ma także punktów informacji turystycznej.

Super tereny turystyczne, natomiast czemu pchać się, szukać na siłę inwestorów, skoro naprawdę tutaj jest potencjał chociażby ten turystyczny, tutaj można ściągać ludzi z całej Polski, ale też nie ma infrastruktury, hotele, to jest bardzo słaby punkt.

Punkty informacyjne, czy jakaś taka informacja turystyczna, która by, po prostu prężnie działała, gdzie można byłoby coś obejrzeć, zobaczyć, no tego brakuje.

Z drugiej jednak strony liderzy opinii podkreślają, że rozpoczęły się już podstawowe inwestycje w infrastrukturę turystyczną – m.in. rewitalizacja centrum Sztumu wraz z budową trasy turystycznej nad jeziorem, budowa przystani w Białej Górze (będącej częścią tzw. Pętli Żuławskiej³), budowa ścieżki rowerowej łączącej Malbork ze Sztumem, czy rewitalizacja centrum Dzierzgonia.

Do głównych atrakcji powiatu badani zaliczają przede wszystkim:

- lasy, jeziora, rezerваты przyrody,
- dziewiętnastowieczną śluzę w Białej Górze,
- pałac Sierakowskich w Waplewie,
- Kamienie Wilhelmińskie,
- stadniny koni,
- średniowieczne zamki (Sztum, Dzierzgoń, Przezmark),
- Festiwal Trzech Kultur w Dzierzgoniu,

---

³ Projekt polega na rewitalizacji szlaków wodnych obszaru delty Wisły – m.in. stworzeniu dróg żeglownych łączących Gdańsk, Elbląg, Malbork i Krynicę morską oraz sieci portów jachtowych.

- Festiwal Chopinowski w Waplewie.

Mieszkańcy Dzierzgonia, jako atrakcję turystyczną regionu wymieniają także Święty Gaj – miejsce męczeńskiej śmierci Św. Wojciecha, które znajduje się na terenie województwa warmińsko-mazurskiego.

Ja pozytywnie oceniam. Dlaczego? Dlatego, że tu są jeziora. Jest stadnina koni. Są lasy. W Białej Górze jest fajna grobla z XIX wieku. Też widzę, że samochody tam przyjeżdżają czasem. Także potencjał jest dosyć duży i jeżeli uda się zrealizować jeszcze te zamierzenia, które tutaj ma miasto, to może będzie fajne miejsce.

Jak dotychczas nie wypracowano jeszcze pomysłów na produkty turystyczne powiatu ani nie wypracowano jeszcze polityki promowania regionu wśród potencjalnych turystów. Liderzy podpowiadają jednak, jak wykorzystać potencjał turystyczny i przyrodniczy powiatu. Bazując na zasobach powiatu należy:

- Stworzyć propozycję 1-dniowego produktu turystycznego, jako oferty uzupełniającej dla osób odwiedzających Malbork. Badani postulują przy tej okazji wykreowanie jakiegoś symbolu powiatu sztumskiego (na przykładzie domu w Szymbarku), który przyciągałby turystów.
- Postawić na rozwój turystyki aktywnej poprzez wykorzystanie zasobów naturalnych (lasy, jeziora). Turyści mogliby spędzać czas np. spacerując, uprawiając *nordic walking*, biegając, zimą jeżdżąc na nartach (biegowych i zjazdowych), jeżdżąc na rowerze, jeżdżąc konno, czy łowiąc ryby.
- Rozwijać turystykę kulinarną,
- Rozwijać sieć gospodarstw agroturystycznych,
- Stworzyć w zamku w Sztumie centrum hotelowo-konferencyjne.

Pewnym problemem wskazywanym przez nielicznych respondentów może być fakt, iż samorządy gminne nie mają środków na wkład własny przy realizowaniu nowych projektów turystycznych współfinansowanych ze środków unijnych.

Mamy szlaki rowerowe. Jest planowane, żeby skończyć trasę z Malborka do Sztumu. Tam jest niecałe 15 kilometrów. Trasa rowerowa. To ma być realizowane. Będziemy się

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

starać jako powiat, żeby spowodować, żeby coś powstało w Sztumie, mamy pomysł, nie mogę go zdradzić, żeby nie zapeszyć, na zasadzie jednodniowego produktu turystycznego. Takie coś, jak ma Szymbark.